

آن ہر دو کس کے دراں چند سال استمرار یافتہ، علاوہ
در دیدم۔

و خدمت دوم شکست و استیصال بیحمدہ سنگھ است
کہ وزیر لکھ روپیہ مشروط تیکین فساد اور، بہ کے کہ سرانجام
آنکار نماید، قبول کردہ بود۔ و عظمت راجہ مسٹور ہا جت
بہ بیان مدارد، زیرا کہ ہم چشم وزیر و از عہد صدر جنگ
الی آلان غنیم صوبہ بود۔ و آشناخت در سہ عمل صورت گرفت۔
اول آنکہ طبع ہمقوماں را از دے رم دادم، و تفریقہ ملک
جمیعت او اند اختم۔

زیرا کہ حزا شفیع خاں پاپنڈ روپیہ در ماہہ او با شارہ
حیدریگ مو قوف کردہ، باعث حرکت او شدہ بود؛ و
برادران و ہم قومان حق بجانب او دیدہ، پہلو تھی کردن نئی
تو اشتہر۔ لہذا حقیر در حضور برادران او وکیل را طلبیدہ،
تا دو ہزار روپیہ در ماہہ جائداد آں دیہائیں (لکھہ ازال پاپنڈ
روپیہ در ماہہ درسا ہماسے گزشتہ برائے خود وصول کر دھا بڑے
او مقرر کر دم۔ اما او بسبب داعیہ ہماسے عظیمہ قبول نکردا، پر
برادران معلوم شد کہ بجهت زیادہ طلبی افسر ہا را
بکشتن می دہر۔

"On which he had previously received 500 rupees a month for his support."

و عمل دوم اینکه در اطراف آن مک جنگل و بیان آن بعد هر چند کرد و موضع حسین بود. و عامل سابق همیشه که (بروں) آورد، از مقامی بدر می کرد، بدون تخریب آن مقام از عقب او می شتافت؛ و همچنین از راه آنجا، بجایه دیگر و بعد از همه باز به مکان اول دوره می ساخت. و این امر بجهت بلحدار سنگر سودمند بود؛ زیرا که اگر به یکجا متحسن می شد، تحریم طرفیکه از آنجا دور بود، دسترس او نمی شد. لہذا حقیر سید
چهار صد بیلدار نزد کرد؛ و از [هر] [ک] که [ک] پدر کردم
جنگل و قلعه آنجا خراب کرد، تا جایه تھن اور باقی نامد.
و عمل سیوم جنگیست که باوے کردم. و بیان آن اینکه در
وقتی که میان من و بلحدار سنگر غبار نزاع شد، ارتقاء داشت
خبر برخاست مسٹر ملشیش و تعین مسٹر برستو بن رسید.
مسٹر جان چنانچه نماید، سابق از میں بحکمته رفت و بود. حقیر را
پاس وفا و در غصه مغارقت آن دوکس و از خارص بجهت حیدر
بیگ بدیں داشت که استغفای کار کردم. و هر چند مسٹر ملشیش
روشت که مسٹر برستو، پس من صیانت در [کار] تو خواهد کرد
تسلی نشد؛ حسابات خود را از آن مسکار (صیون) نمودم
و حیدر بیگ اگرچه استقام از من منتظر داشت، اما بنا بر عاقبت
بنی و خشنودی [ک] بر استغفای من، بلا اختصار اگرام

لے ہوئے؛ "مکان" ہو : Baldhaan - agaisch - بادھا، برکت؛ همیشہ... میکرد
لے ہوئے؛ ای لفظ تعین "نماردگ" خشنودی (اصل)

کروہ۔ و بعد از ایں [۱] حیر از مقابل بلحدر سنگھ برخاستہ بخوبی
کہ سہ طرف آں آب و رحمانت) داشت، نقل کردم۔ و
بلحدر سنگھ، کہ خبر ضعف من از سابق داشت، ازیں حرکت
بیار جری شدہ، بحیمه گاہ من ڈیرہ ساخت۔ و بلوائے گواڑاں
اطراف لشکر حیر بخوبی فرو گرفت، کہ ہر کس سر برآورد،
بعالمرم دیگر شناخت۔ حیر لعزت ایں مصنی و پاس نام آ وری
قصد جنگ با اوجزم نمودم۔ و در روزے کہ بکنار گنگ برائے غسل رفتہ
بود، با شصتہ هفت صد کس ہمراہیان کہ (رعیل) من نداشتند شاخوں
بردم۔ اما یہ سبب اعوجاج را، ڈیرہ کشیده، مقابر تلافی شب
آخر رسید۔ و بلحدر سنگھ کہ خبردار و مستعد ایتادہ بود، بخلافہ
تکتہ جمیعت حیر، عازم جنگ گردید۔ و آں پیکار شتا و پھر امداد
یافتہ، فرتیین چند دفعہ پکدیگر را و دانیدند۔ و بعد زوال علامہ
فتح بجانب مانووار شدہ بقریب شصتہ هفت صد راجپوت نامی
آن ضلع و برادران قربیب او در میدان کشته شدند۔ و
بلحدر سنگھ، با بقیۃ السیف بکنارہ وریائے گنگ گریختہ

"Pleased (with my retirement), and gave his acquittance receipt without going to accounts. After this blew over..."
تلے ہوئے: "River" کے ہوئے بخشندہ کس "او" هفت صد "ناردنہ برد بہم راصل" ہوئے
"مقابر تلافی" ندارد، اصل تکب وجوہ "Paucity" بیجگی دار، شہ بیکار دوہرہ اصل)

آن غازه عبور کرد. در این وقت مردم حقیر را سیده شروع بثک تفناگ نمودند. و از جمله فتح کشی، دو کشتی مع اهل آن، که بقدر پانصد نفر بودند، غریق و کشتی گشته بیلپحد رسنگه نیم جانه بحال تباہ بدر برد. در دیهات چاگیر موضعی نماند که چند کس از نامیان آنجا در جنگ کشته نشد. بعد ایں فتح حقیر را خاطر جمع شده، و تا تعین عامل قریب لکھ روپیه بوصول در آورد، ازین سپاه و سه سپه ای خلاصی یافت. پس به لکھنؤ آمد، چون مسٹر میلش رفت، بود، به ملاقات مسٹر بر سلو شتافت.

و بیان اتمام کار بیلپحد رسنگه اینکه در فصل ربیع همان سال باز بایں طرف آمد. هم قوانش بنا بر رعب قصه سابق سر از رفاقت بازنداد. او با سیصد نفر سوار و پیاده، به لونگا بدها اراده دست برد کرد و اسماعیل خا [که نائب حقیر] و میحر و مسدهن، و دیگر سرداران دو پیش انجیزی که از عهد من در آنجا بودند، بمحاصره جنگل پرداخته؛ موضع تحصین نمانده بود، بوئے رسیدند و بندیله ها درود نمودند، زخمی و شکنجه ش نمودند. روز دیگر بیهان زخمها بعالمن عدم رواج گشت.

لہ ہوتے: "Revenue police" لہ اصل، سر رفاقت بازراہ، تھے پڑکے "law and order" و در اصل "کر دین" لہ "بندیلیہ" ... نمودند "کذاز" و تد" در اصل "رقو" نو ستر، و در پڑکے: "the through漢語和孟加拉文and漢語" were servants who were stuckades ش کزا، و کذاز در پڑکے.

آن خدمت سیوم ایں حقیر تنبیہ دادن حیدر بیگ خان
والماس [علی] و سائر عمال، و راست ایستاده کردن ایشان
از کار روند پر که بیان آن گزشت.

و در همین سال، حیدر بیگ تپر چند خزانچی را عزل و میں
کرد، اگر خزانه بیچے راج، که فتنه در بنارس انگلستان و از
ترس باز خواست اشگریز ای خود را به لکھنؤ آمد اخته بود، منع
ساخت. و سخنی گرمی را، به صور شتمه دار دفتر تپر چند
بھولا نا تھا، باز گزشت. ایں بھولا نا تھا در حرام خواری نظیر خود
نمیارد، و تمام سپاه پرا گندہ و خراب کرده او ہستند؛ زیرا
کہ بہ سردار ای ساخته، خیانت و دزدی بسیار می کند۔ و
ہر کس کہ نائب شده، با در شوتے داده؛ الی آن بہماں
شغل بسرمی بردا.

وقائع سال ۱۹۷۴ء

۶۱۶۸۳۰۸۳

و بدیں سال عزل مسٹر جانش و ملٹن، واستعفی کردن
حقیر از علاقہ جاگیرات، بوقوع انجامید. تفصیل این اجمال
آنکه چوں [لہس] تدبیرات حیدر پیگ، چنانچہ در قضاۓ یا سے سابق
ذکور شد، بنگ لے ۲ مدنده! کارہائے جاگیر برہم نشد و حقیر را
فریب نتوانست داد، بلکہ موجب بلند نامی و تقویت حقیر
گشتہ، ساز و سامان امارت بھر سید، و عملہ کار داں [و]
محرب از سپاہ و اہل قلم بسیار فراہم آمدہ، حل عقدہ ہائے
امور کلآل رسان) گردید. لہذا از عزل خود ترسیدہ بخیال
ای افتاد کہ مسٹر جانش را کہ معاملہ رس و در کارہا جرمی
بود، بہ تھئے مشوب کردہ بیجا سائزد.

اتفاقاً در ہماں ایام مجرپا مر، بجهت درخواست دو از ده
لکھ روپیہ سوائے اقساط، بحکم گورنر ہستین، وارد لکھنؤ شدہ.

لے ہوتے：“ ” کذا ہوتے：“ Removal ” Failed

لے ہوتے：“ ” Palmer

وحیدر بیگ [لکھنؤ تفضل حسین خاں] با میحر ساخته، بطبع کارو
صالحی لکھنؤ، اور ابقصد ہے خود متفق گردانید۔ پس درسر
انجام آں را بعادت خود دفعہ ا وقت کردن گرفت۔ چوں دریں
وقت مسٹر جانن و مسٹر مٹلٹن از گورنر ہتھیں، کہ با وجود سرانجام
کاری ایشان ابرائے آں قلیل میحر پا مر را درمیان آورده بود،
دل شکستہ و خاموش بودند؛ مدتے آں را صورت نگرفت،
و ایعنی موجب بازخواست گورنر از حیدر بیگ گشت۔ اوجاب
داد کہ ایں "ما خیر بحکم رمسٹر" جانن واقع شد، و خطے مجموع بھراو
متضمن بہماں دعوی پہ کوئی فرستاد۔ و مسٹر جانن دراں پہ پرسش
ایں قضیہ پہ کلکتہ طلب گشت۔ چوں دراں ایام گورنر بھیارو
ضعیف الحکم شد، بود، مسٹر کامے کوئی اسی مسٹر مٹلٹن
بفرض نصب مسٹر بر سٹو طول داد، و پس از انکے مسٹر مٹلٹن
رسنجد، استعفی داد، مسٹر بر سٹو راسیوم بارہ پہ لکھنؤ فرستادند
اماً حقیر در وقت رواثہ شدن مسٹر جانن در لکھنؤ بود۔

مقارن آں خبر طغیان بلجھد ر سنگھر رسیدہ، مسٹر مٹلٹن امر
برآمدن من کرد۔ چوں مسٹر جانن بوقت وداع حقیقت کار
محنخی داشتہ بود، بوعده سرعات مراجعت مرا دلجمی داده
بود، از لکھنؤ برآمدہ، دراں بلاہا گرفتار شدم، و، چنانچہ
مرقوم گشت، بخیر گز شتہ سرفراز پہ لکھنؤ معاودت کردم یلغرض

اگرچہ حیدر بیگ سمجھیله مذکور از جانب مسٹر جانش آسوده خاطر شد،
اما غرض او، که تقریر پا ہر بود، صورت نہ بسته، بہ فریب مسٹر
برستو مشقول گشت۔ و مسٹر برستو کے از خیانت و مکروہے بخوبی
مطلع بود، اگرچہ مستقدار گردید؛ اما اسماعیل بیگ شورہ بجهت
تفتییم اغراض خود، قوت و عزم اور اآل قدر معطل کرد کہ
وقت قابوئے حیدر بیگ در رسید۔ و تفصیل آں اینکہ چون
اسماعیل بیگ شورہ بدبست آورد ان علاقہ حقیر و منزلت من، که
مقابلہ حیدر بیگ بودہ باشد، در خاطر داشت، ذہن لشین مسٹر برستو
کرد کہ بجهت اطمینان حیدر بیگ حقیر را چندے در کار دخل نہ ہو
و بہ دلجمبی حیدر بیگ کوشیدہ، با ہستگی تند پیر دفع او نماید۔ و حال
آن کہ در انوقت مسٹر برستو بقوت کو لشہبادے مستظرہ رکارہائے
بانام از من صادر شده، اسباب شکست حیدر بیگ بسیارہ حاضر
بودہ بچہ می خواست از پیش می رفت۔ و در تاخیرا حتمالات پی
افتادن کار و قابو یافت گور نر ہستین بود؛ چنانچہ ہمیں شدہ زیر
کہ در وقت تقسیم علاقہ حقیر، زیادہ از لصفت بہ دوسرے کس از متولان
حیدر بیگ محل شدہ، [و] لصفہ بہ اسماعیل بیگ خان و تلقی بیگ
خان، کہ نا بیان من بودند، بحال ماندہ۔ بہ اسماعیل بیگ خان
از اآل چنڑے نہ رسید۔ در سال آئندہ گور نر ہستین قوت یافتہ

لہ اصل "ملک" ہے: "Way which happened 34" لہ اصل: "دہن سمن"

تہ ہستگی دندپیر، (اصل)

بچیلہ تبدیلی تقسیم امیر بر سٹورا معزول کر دے۔
 دیگر از وقایع ایں سال پیدید آمدن حکم عدالت۔ و بیان
 آں بدیں منوال است که با وجود آن کثرت و عظمت لکھنؤر (سم)
 حکومت قضا وعدالت در انجا تبوده است۔ و بدیں سبب ترک
 داد و ستد شده۔ و ہر کہ پیش رو فتنہ می شود تعددی بر دیگرے
 می کند۔ و طریق تینیہ ناظم مخصر دریں است کہ تا شخص منظوم خود
 از جاں (گزشتہ) بطلب استقام در آید، و تائیکے از اقویلے
 شهر حمایت دے نا ید۔ و قاضی غلام مصطفیٰ و غلام حضرت مفتی
 و بیسا رے از علمائے اعلام کہ مردم کامل تمام عیار و انه دیگر
 دیار در انجا بیار اندر، از بیم استہرا و تمسخر الہکاران
 وزیر ہموارہ گوشہ تین ما نند؛ و معہندا آنہا اکثر چو بداراں
 سزاول کر دہ، فتویٰ و حکم خاطر خواہ می گرفتند۔ و صدارت تمام
 صوبہ، کہ عزت آں قریب عزت صوبہ دار، و منصب علمائے
 عظیم الشان است، قبل ازیں پچند سال بہ بھوانی سنگھ راجہ،
 اردوی، تعلق داشت۔ و حالا یہ دیگرے از امثال اونصوص
 است۔ و ایں اہر بسب شراری نفس الہکاران وزیر است کہ
 حکمے غیر حکم خود دراں شہر نئی خواہند، و خود تا ایشان را فرصت
 داد رسی نشدہ، علت بطبعیت گزاشتہ اندرست

لہ بچائے "ترک داد و ستد" در ہوتے، "ترک قرضہ" کے
 رقم؟" "transaction of money-lending"

داد رئیسی کیک طرف، قوت فنر یاد بہ
آہ چہ سازد کے ایں ہمہ بُشیدا د بہ

و باینکہ وزیر عدالت کسر دی را کارے میفرما مید ایمنست کہ
بہراہ داد خواہ چوبدارے تعین می کند، [کہ] آں شخص کہ ظالم
منظوم نما است بعمل آرد. اما جمایت ظالمان روایج تمام دارد
چنانچہ وزیر دراں باب آں قدر صائب است، کہ آتش باز بسکار
اوہ دراں محلبزہ، کہ حقیر دراں جاخانہ داہر و، اطفال نہ دہ سالہ
مردم را دزدیہ، پتھلیم ساحراں و اتنی العلم می کشت. و مردم
پے بائی بر دہ، خانہ اور اکا د پیدند. چند طفل اللہ مردہ کہ زبان و
جلگہ آنہا بر پیدا و روئے شاں سوختہ بود از آں خانہ بر آمد بہماں
حالت بر دروزیہ ہر چند نالہ وزاری کر دند، سو د مند نیفتاد. و
آتش باز نہ کو رچندر و زروپوش ماندہ، حالا شی..... مفتخر وہ
سرفراز دراں محلہ جی گردد، و والدین مقتولین را تہمت تاراج از اسپہا
وزیر تخلیق مید بہ۔

ویگر، نوروز خاں (نامی) رضا بیگ مغل را کہ از برادران تاں اب
مرحوم بود، کشت۔ چون ازر فقاۓ سے جھاؤ لال بود، با در مقتول ہر چند

لے ہوئے: "Justice is pushed aside, complaint is vain

"جیو گئی میں کیا کام؟ Mid all this wrong, alas! what can we gain?"

تے کذا ہوتے: "heedless" گہ اصل، ام شہ اصل، د متوق تھے اصل بغل

ٹھے کر مخوردو، وہوئے ہم ندارد ٹھے اصل، از اسپاۓ ٹھے اصل، برادر زماں

واد خواری کرو، بجائے نہ رسید۔ تا اینکہ دو طفیل پانزده سالہ
بہشیر زادہ مقتول قاتل را بر درخانہ وزیر کشته، بدر رفتہ
و ہر چند وزیر شخص کرد، بدست نیا مدنہ۔ و نظیر ایں حکایات
بیمار است، تا کجا نوشته باشد که در گیر ظلمے است کہ دریں دو
سفر ہائے مستمر وزیر بر عایا می شود۔ وزیر اکہ اہل لشکر بجهت
تحقیل کاہ و بھوس و چوب بجهہ، و ظروف گلی دامثال ایں یعنی
اشیاء ذن عالم دارند۔ ور عایا کے آں ملک بہ سبب آں ظلام
ایں قدر را ظلم نہی دانند۔ اما آنجہما علت بہ بہانہ اخذ اشیاء
مذکورہ و غلہ و نقد آں قدر چیزیکہ دو سہ ماہ سفر گزران شود
و دو سہ ماہ ذخیرہ لکھنؤ بدست افتاد، بمرور از راغ و خانہ عایا
دریا بند۔ و علاوہ آں خانہ ہائے آں غربا کہ بہ سبب قرب لشکر
خالی می باشد، شب ہنگام بجهت آتش بازی می سوزندہ و
اصراف خرچ چوب و ہبہ اشیاء کے مذکورہ دراں لشکر بجد یست
کہ بجهت طبع نیم شیر آر و ستون خانہ ریختے کنندہ، چھپر را سمجھوں
میکنند۔ و گاہیکہ ٹکریٹ رائے یا عاملے ظلم ایں اعمال بہ جھاؤ
لعل می آوردا و جواب داد کہ اگر ضبط ایں سکارا ہا متظور باشد،
سفر ہائے وزیر کہ موجب تعین طبع اوست، نہ مدنہ! وزیر اکہ در

لے اصل: اندر ہے اصل: سرف مترد تھے کذا۔ و ہوئے: -
"Oppression to torned to - ہے اصل: آنقدر سر کہ ہے اصل: دیانت
تے اصل: "ہر دا" ہے اصل: آتا رہے اصل: میر دا۔

سے چہار ماہ، کہ درسائے اشاغر دیشگاں می یا بند، حاضر باشی خدمت وزیر بدیں مجب باظلم کنائی استماع ایں سخن زبانے درکام خاموشی می کشیدند۔

القصة، مسٹر برستو از اطلاع ایں حالات متاثر شده،
لامت بسیار بچیر بیگ کرد۔ از خوف اینکه مبا دامسٹر برستو
خود درمیں کار و غل نماید، چند ماہ مولوی مبین را که از مشاهیر
علماء بود، بعد مسٹر برستو، پمنصب عدالت مقرر نمود [۱] و بعد
از عزل مسٹر برستو محمد نصیر خان را، که از بنی اعمام
منتخارالدوله دوست او بود، بعد انت معین کرد؛
و خرچ عمل عدالت مقرر فرمود۔ و پس از یک دو سال
عمله اند گرسنگی متفرق شده، محمد نصیر خان هم جلاوطن و سکنائے
پیارس اختیار نمود۔ درستاده، بسبی که نامعلوم است،
دیگر باره تکیت رائے مفتی غلام حضرت را، که لیاقت دار و
نامزد آس کار کرد۔ و مفتی مسطور، الی آلان، اگرچه بعد انت
منصب است، اما بسبی دیر طلبی عمله و بے رونقی کار
بخدمت اقویا کے شہر، وجود اور حکم عدم دارد.
و همدرمیں سال، مسٹر کو پر که دویم مسٹر برستو بجایے مسٹر جانش مقرر
گشت، و از نهایت غیرت خود را از وغل کار پر گنات [۲] باز میداشت،
تحمل آں کشمکش نیا ورد دروانه کاگفتہ۔

له اصل می تھا اصل: حیدر بیگ کراز خوت..... تھا اصل: ایہر لکن درستور آئندہ، نصیر
است، و ہوئے ہم "نصیر" دارو۔ تھا اصل، عملہ نہ عدالت!

وقائع سال ۱۹۸۱ھ

۱۹۸۳ - ۸۳

دریں سال خواجہ عین الدین بہ سبب افراط ویراں کاری
بہ نلامت مسٹر برستو، از بریلی معزول گشتہ، راجہ صورت سنگھ
منصب گردید۔ واڑ ملک سردار بدال طرف شناختہ، بعد کیاں
و چند ماہ وفات یافت۔ و راجہ جگننا تھہ کہ پر سبب تعطیل کا ر
ذیوانی بالتفاق و نیابت او میگزیرا تیڈ، اصلت مامور گشتہ، پناۓ
آبادی دراں ملک گزا شت۔ و رعایاۓ بے چارہ، باعتماد
او، ویکھ بارہ گر فتار دام بلاشند بزرگا کہ حیدر بیگ خان
در دستله، راجہ جگننا تھہ را معزول کر ده، آں ملک بعلاقہ
جھاؤ لعل گزا شت۔ و نائب جھاؤ لعل بھگوان داس، پدر
ایں، باک رام شرپردا کہ از اقرباۓ جھاؤ لعل بود، آنقدر
بے اعتدالی کرد کہ خود نیز از دست عاملے کشتہ شدہ، سر
در سر آں نہاد۔ و آنملک بجزا مہدی قرار گرفته زیادہ از

لے اصلاح دستور، "جگننا تھہ" یہ ہر جا "جگرنا تھہ" نوشہ۔ لہ اصل، دے کر
تھے کذا۔" سر در سر انہاد و ایں فقرہ در ہوئے نہیں۔

حد و پیال گشت. و اثر ظلم مرزا مهدی، بر غیرمالگزاران هم
باقریب خانه شماری و غله فروشی، حتی بزنان (چرخه) را
بعلت عشورستانی رسن رسیده، در میان مردم ضرب المش
گشت. اما راجه چلکنا که به تهمت محاسبه لظر پندگشته، بعد
فوت حیدر بیگ تبعین راجه هنگیت راسته به جس شدید مبتلا گردید.
و در شاهزاده بعلت غصه [فوت] گشته، از شخصیت نمکاران
رهاشد.

و ہمدری سال عزل مسٹر بر سٹو و نصب میجر پا مر بوقوع رپورٹ
مجملے ازال اینکه ، تمام عہد مسٹر بر سٹو ، میجر پا مر در لختو ماندہ
دروغ چیدر بیگ رانزد گورنر فروغ میداد۔ و لہذا گورنر
دریں ایام قابو یافتہ ، در کوشل ظاہر کرد کہ کار خانہ وزیر
روز بروز ابترمی شود، و چیدر بیگ خال تقصیر آں پہ گماشتن
کمپنی غصوب می سازد، مناسب آنکہ چند مدت بجهت امتحان
اوہ گماشته از انجام موقوف گشتہ، میجر پا مر بنام دکالت
در انجا باشد۔ بنابریں ، مسٹر بر سٹو معزول گشتہ۔ اسماعیل
بیگ شورہ کے اذہنگام فوت نواب مرحوم تا ایں وقت بعلاقہ
ڈاک در خدمت ہر صاحبے می ماند، ایں زماں مجال اقامت
نیافتہ، بھراہ مسٹر بر سٹو عازم کلکتہ گردید۔ و محاسب

"taking a 10th of their thread from women"; لہ، اس..... رسیدہ کنزا۔ درجہ کے "malignity"؛ اصل: خضرہ کشته کی ہوئے درجہ "malicious spinning" میں پیدا شد اصل: فرو۔

دو سال بعد پا مال کرد، علاوه در اشناک (آں، رقم خنثیگر فتنه کر) او از تحصیل الہ آباد بوصول رسانید و بعد چند روز در همان طرفها فوت گشت. و با آنکه ازو مال خلق ماند، بسیار از حد طریق زرمی اندوخت، و گمان نکند ہارو پیش بود، غالا اولادش بستر کے اعمال مذکور گرفتار آند و در گماں فلاکت و پریشانی اوقات می گزراند و وزر اسماعیل بیگ بھر کس امانت بود، در اس صرف ہماں کس ماند.

درین ایام حقیر ہم عزیمت جزم داشت کہ با تفاق مسٹر پستو از لکھنؤ برآید، لکن حیدر بیگ [سمی] بلیغ کرد، قولنا مہ بخط خود مستضمن بہ صحیفہ و توبہ از پرسلوکیها و پاداش، بیک نوشتند داد. اگرچہ بے عهد او از ابتداء معلوم من بود، اما بخلاف حظہ افتاد کار و ناپرسی انگریزان تصدیق او انسب داشت، چند سال و فتح الوقت کرد، و بے قصوری و بہ عهدی او بہ محہ بہ ثابت نمودم.

دیگر از وقایع ای سال، گورنر ہستین از کلکتہ حرکت کرده وارد لکھنؤ گردید. وزیر تا بنا رس استقبال کرده؛ و در دیوان خانہ را که بہ عمارت باقی مشہور است فرداً ورده، هراتب ضیافت درخورد. آں مہان

عزیز بعتقد میم رسانید. در ایام ملکه گورنر در بخنو تشریف داشت
 قحط و بلاست عظیم که از صد ها سال مردم آن دیار به یاد
 نداشتند رو داد. هزاران کس از ضعفا هر روز پلاک پیشند
 [و] انبوه لاشها که در مضافات جمع گشته، در تمام شهر تعفن پیدا
 کرد. در اوقات از چند لفڑا نگریز که در آن بلده مسکن داشتند
 غذواری بیار در حق آن بیچارگان بظهور رسید. چنان پنجه هر یک
 از آنها قریب پانصد هزار کس عجزه را تا سپری شدن قحط
 ازدواج غذا خبر گرفت، بعد ازاں مرخص گردانید. در انوقت
 حیدر بیگ هزار روپیه یومیه بحکم گورنر هشتین په صعفای مسطور
 تقیم می کرد. آنچوں قاسم اینک با غلام و کیدان پلن حیدر
 بیگ طما عن بیرونی بودند، دیاره از نصف خود لصرف
 نمودند؛ و سرو دست و دیگر اعضاء بلکه جان بیار کسان در
 وقت قسمت بنا بر بے سلیقگی آن هردو برا باد می رفت. وعلاوه
 آن اکثر زن خورد سال شیریں شماں در انجما عت بنتز در
 می آمد؛ فی الحال بحزم سراسرے حیدر بیگ رسانیدند. چنانچه اکثر
 اطفال حیدر بیگ از بطن همای کنیزه اندست. معلوم باد که هر
 گاه آقا پا خلق خدا ایس قدر بے میالات باشد که در عین وقت تنگ

and the heaps of corpses which accumulated in
 the suburbs caused a stench in the whole town.
 یعنی ہر کے تدابع کو شہ "needless" و در اصل مبالغ
 نئے اصل، حین ش اصل؛ بیک، ہوتے، "distress"

بنجیاں شہوت رائی افتاد، باچنیں کسائی مصاہب گردود و اگر
 [ملازمان] او [دست] دراز بطبع کند، استبعادے ندارد.
 وجہ دربیگ بنجیاں تقیم کہ دست و پا [و] سرفقر اشکستہ شود،
 از ابتدائے عہد خود معتاد بود؛ زیرا کہ بر قول ہائے مجھیں
 اعتما و داشت، و آنچما عت گاہے اورا در ترازو نشانید
 ہموزن او نقره و مس و پارچہ می گرفتند، و گاہے تقیم
 قلوس بر فقر اس نہموں می کردند؛ و خود ہم حیدر بیگ گاہے
 کہ خوف از جہتے در دل داشت، بایں امرا قدام می نمود. و
 بالفعل نتیجہ آ لفعت بدآ نچہ یا دگار حیدر بیگ در لکھنؤ ماندہ
 ایشت کہ اکثر مہذو ران و گدا یان، (نگہ دیہ) عطا کے کاذب اور
 طرقی سوال اخنتیار کرده؛ حالا صد ہا کس در سہر کوچہ آں شہر
 دست و گریبان مردم اشرافت دارند، بحدے کہ راه رفت
 پر کسائی وشو ارشدہ؛ چہ اگر چیزے داد، آنقدر بحوم می کلنڈ
 [کہ] سواریش می اندازند، واقویا ضعفا را زیر سبب ولکد
 گرفتہ، سہم آنہا بیزور می ستانند. واگر نداد ہر سختے کہ بزریان شال حاضر یا شد در
 نہت وے صرف میکنند. و ہر کس کہ یہ لکھنؤ رفتہ، بدست وزیران
 آں لچہ ہا گرفتار گشتہ، مید اندر کہ فعلے بد ترازی نوزع عطا
 نخواهد بود۔

له اصل، اینچنیں نہ اصل؛ "کاسائی کرد" نہ اصل؛ کند -

ئے "مست یک"، نہ اصل؛ بلدمت

وہ مردیں ایام شہزادہ جوں بخت، از شاہجہاں آباد فرار کر دے
بدال طرف آمد۔ گورنر و وزیر استقبال کر دے، طریقہ ادب
مرعی داشتند۔ لکھ روپیہ سالیاں از جہت او مقرر گشت.
چون تناسب مزاجی با وزیر داشت، صورت اتحاد نیز
در میان شان بوقوع پیوست۔ اما با چیزیں بہ سر بازیہا کے
طفلاں، کہ عدہ آنہا عقد کر دن شاہزادہ بود دوزن بازاری
را، فی ما بین بر جم خوردہ، شاہزادہ مسکن بنا رس اختیار
فرمود۔ بعد ازاں مکہ قضیہ اسماعیل بیگ و غلام قادر، و کنارہ
گزینی پیش، چندے ازاں ضلع رو دادہ، شاہزادہ بہراہ
لارڈ گورنر نواس تنافع لکھنؤ آمدہ؛ ازاںجا، بے آنکہ داخل
شہر شود عزم شاہجہاں آباد نمود۔ و تاجر سیدن بہلی شعبجیت
عظیم باوے فراہم آمد، چنانچہ اگر رسیدے میداشت اکار
سلطنت از پیش می برد۔ اما بہواتے آنکہ در بنا رس کر دے
بود، بعد ملائیت پدر قبائل خود بدست آوردہ، بہ مہماں
انتظام ملک بطرف اکبر آباد آمدہ، ازاںجا بلکھنؤ بہ شنا فت۔

لہ ہوتے ایں "تناسب" "را" "سیاست" "خواندہ" و یا ہم ازیں لفظ ایں قدر مراد گرفتہ درج ہے
"Political Connection" "لشته وہم سیاست دراں عہد امعینی ہاشت۔
لہ اصل، چندے بکہ دیکھے از غلط فہمی زن بازاری را "town" "towns" "towns" "لشہ" ترجیح کر دے۔
لہ اصل، رو داد شہ ہوتے "دلی" دارد، داینجا ہوتے مرجع نیست۔ لہ ہوتے ایں لفظ
را شاید "رشدے" "خواندہ" "زیر معاون" "زیریں" شہ اصل، ایکہ۔

چوں وزیر ایں مرتبہ (شرط) استقبال و تعظیم بجا نیا ور درباند
بہ بنا رس رفتہ، ہمدردی ایام بھرض ہیضہ سفر آخرت پرداخت.
و ایں واقعہ دراو آخر شعبان ۱۲۰۳ھ بوقوع انجامید؛ و
سالیانہ او، کہ پہ سبب آں حرکت، شاپدہ جاری نشدے، بنا
برکثرت (نخیر خواہی) لارڈ کورنوالس، بہ میان زنان واولاد او
منقسم گردید.

درستگیر از واقعات آں ایام اخراج هرز احسن - رای (جو ان
مغل کہ از قدر میان آنسکار، شخص صابطہ کار دال، درالوقت
مختار کار خانہ ہائے وزیر یکہ نفس وزبان او بود. شرح
آں اینکہ هرز احسن مسطور در ہر کار خانہ وزیر تخفیف خرچ را
بجهت شاگرد پیشگاں ویچے ماہ بماہیے مقرر کرد؛ کاہلی
خدمت و نظر کے بر رعایا می کردند از ایشان دور ساخت
و ہر کارہ ہائے امین بر سردار و رغیر) باقین کردہ، تعمیم
خیانت و دزدی از کار خانہ ہا بر انداخت. و ضبط امر
دریں کارہ بحکمے رسید کہ اگر تفصیل آں کردہ آیہ حمل بر
مبالغہ گردد. چنانچہ پر کاہلیے از پاغات وزیر بجا کے یک
اسشر فی می خواستند، پیر نبود. بدیں جہت را و عنہ ہا، کہ
حمدہ ایشان مولوی فضل عظیم سر براد کارہ باور چینا ز بود،
در غکہ دفع او افتادند. و مولوی مسطور شکایت به هرز ا

حسن رضا خاں بردہ چپل حیدر بیگ ہم از جہت تقاضا دار
 مصادر و ذریعہ از د جنر بزر بود، ہر دو بہ حضور گورنر شکایت
 او کر دند. گورنر ہمیں قدر پیغام داد کہ امثال ایں مردم
 لائق حاضر باشی نیستند۔ حیدر بیگ آں را با شاخ و بربار
 بہ وزیر رسانید۔ وزیر ہائکہ اور اب سبب پاجی ٹھنڈی او
 مثل جاں عزیزند داشت، ہمان وقت حکم پا خراج او از
 شهر فرمود، و بیچارہ فرصت دم زدن نیافتہ، ابہ کا پی و بعد
 چند سال ہماںجا بعالم دیگر شناخت۔ و گورنر ہمیں را کہ
 بر معا سب حیدر بیگ اطلاع (تام)، و دریں سفر قصد پر
 عزل او و انتظام آنخانہ داشت، بجهت القصال بازی
 بطالب سفر ولایت ضرور افتاده، مکنون ضمیر را نظر ہرگز دن
 تتوالیت۔ و بنا بر مس مساعی میجر پا مر در استقلال حیدر
 بیگ کو شیدرہ عازم کلکتہ۔ و در سال آئندہ [رواہ] ولایت
 گشت]۔

[وقایع سی ۹۹ الحمد للہ]

۶۱۶۸۳ - ۸۵

[دریں سال، چون گورنر ہستین بداع طرف رفت، و گورنر میکفاسن [عارضی پورا، ہیدر بیگ [بیش از بیش ترقی امور ملک و پاہ را، بر کسان کہ در قضاۓ یا کے سابق محمد او پور نہ منحصر ساخت۔ و بیکر چند اشخاص نامم آور از اعزہ سرداران پاہ دکھتا) آنوقت بہر صورت می گزرا نیز نہ، اقتادہ، بمرورد آنہا پر انداخت۔ ازاں جملہ جہشید بیگ و خواجه نعمت اللہ درا، پادوہزار ترک سوار بہ بہانہ امداد عطا بیگ خال کہ از اقرباے او [و] صاحب فوج و فوجدار اعظم گرطھ بود، از لکھنؤ برآورد۔ و خان موصوف مع فوج خود مستعد شدہ حکم بر طرفی ترک سواراں، و اگر بہ لکھنؤ مراجعت کنند، فرمان تما راج

In this Year Haidar Beg, as Governor Hastings had left for England, and Governor Macpherson was temporarily "مہرے،" Macpherson "رو راصل: میکفاسن کے حسب دستور در تلفظ "مر" مجاز فساد اٹھتے۔ و ایں میکفاسن باید ہے کہا، وہ مہرے، "Plotted"

آنها نظاہر کردند، بنا بر این آن جماعت متفرق گشته، اکثر سے راه ایک بازدید
گرفتند.

دیگر شکست پلشنه است [که] فتح گواهیار کردند بودند و زیراں
پلش را، [که] نوکر کمپنی و بھراہ گورنر به لکھنؤ آمدند، چابکی و
قواعد آس را پسند نداشتند از گورنر با الحاج گرفتند نوکر خود
کردند بودند.

وقائع سالہ

۶۱۶۸۵-۸۶

دریں سال عزل میجر پا مر و نصب کرنیل ہا پر بوقوع پیش
 شرح آں اینکہ کرنیل موصوف ازو لا یت حکم ایں کار آور دہ
 گورنر نز [میکفاسن] آں را مشروط برضاۓے وزیر
 ساخت، و کرنیل ہا پر لکھنؤ آمدہ از حیدر بیگ، ب وعدہ
 سازش والقیام، رضاۓا نامہ گرفته، بحصول قصد سرافراخت.
 با تہ دالنت کہ منظون گھن میجر پا مر [و تفضل حسین خاں] در
 قضاۓے سائبی ایں بود [کہ] اگرچہ آں نصیب صاحبی لکھنؤ بجزور
 عزل مسٹر برستو ضعیف شدہ، اما چوں میجر پا مر مرتبی حیدر
 بیگ و یار گورنر نز ہستین است، زیادہ از صاحبان سائبی
 انفار حکم خواہد داشت؛ و حیدر بیگ با طاعت او خواہد
 پرداخت، یاری ہستین درہماں زودی فاسد گردید، و

لئے دریں ہم، لطور یکہ میکفاسن میکفاسن شدہ، "ہا پر" بجاۓے "ہا پر"
 دشمن اختیار کر دہ۔ ٹھ اصل: یہیں۔ ٹھ اصل: از کے اصل: مصنون۔

"اگرچہ آں" در مخطوطہ "اگرچہ حمل" است ٹھ اصل: "غورو"

و حیدر بیگ آں مطلبے را کار کر دہ، تعظیم اوزیادہ از منصب
بینقدیم نرسا نید۔ و میجر پا ہر آں غصہ را فرد خوردہ،
ہاں قدر قناعت داشت۔ آں ہم بسب اینکہ حیدر بیگ خان
پھاطن او بشرف شدہ بود، قیام نہ کر د۔ و نہال تدبیر است میجر
پا ہر بہب ایں کہ روئے ٹھرے نیا ورد۔

لے اصل اوزیبلے کے اصل ”یعنی آں بخواہی کل داشت داب بونڈ بھرنا فی قراخلق اندر وسے شرے نیا ورد“
دوسروں کے :-
”As Major Palmer's appointment had its origin in a ...
conspiracy against the public welfare and a desire to pro-
mote his own private gain, it resulted only in infamy and exaction“

وقائع سالِ اللہ

۱۸۸۶-۸۷

دریں سال سالار جنگ سابق الذکر بوعده گاہ خود شناخت۔ از ذکر نام حق و استماع کلام اللہ که دم آخر معمول سہر دیند است، محروم ماند، زیرا کہ در جیات، بجهیں سبب، از کلام اللہ اجتناب می تنواد، و سورہ یسوس را که خاص ایں اوقات است در خانہ اش نام ہم بہرند؛ اگر ب تقریب حاجت بذکر نام می شد بنام، نتاوان، یعنی شے بے نام می خواهدند، و ازیں حکایت مراتب آزادی و دینداری و دلادری او ہر سہ لیک مرتبہ بوضوح می شوند۔

و ہمدریں سال حیدر بیگ، بجهت استماع عظمت و بزرگی
پائے لارڈ کرنوالیس، کہ گورنر شدہ بملکت رسیدہ بود، قصد
ملک پنگالہ کرد، و آں موصوف کہ از مکرو تزویر سادہ، و
بے غرض مخصوص بود، از مشاہدہ ظاہراً فریقۂ گشتہ، مراتب تعظیم و

له بجهیں سبب "کہ در مخطوطہ" تہمت سبب "فرشته، در ہر سے موجود نیست" و بلیغ اعظمی ہم ناموزوں
ہست، مگان وارم کے اضافہ کاتب است، ملے اصل: نمیرندر، گھے اصل: ہر سر برگزنشے، ہر سے "Noble Qualities"